

พฤติกรรมความต้องการถือเงินโดยมีการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล

นาย มนพ ครุพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-167-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RATIONAL EXPECTATIONS AND THE DEMAND FOR MONEY

Mr. Manop Kharupongse

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-167-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : พฤติกรรมความต้องการถือเงินโดยมีการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล
โดย : นาย มนพ คุปงศ์
ภาควิชา : เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ธนิย์ดม สรวพศรี

บันทิดวิทยาลัย ฯฟлагกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
.....
.....
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ฤทธิวงศ์) คณบดีบันทิดวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศา พรหัชวิเศษกุล) ประธานกรรมการ

.....
.....
(อาจารย์ ดร.ธนิย์ดม สรวพศรี) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสวศิริ มัลลิกามาส) กroduced

.....
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ติรัตน์) กรรมการ

nanop ครุพงศ์ : พฤติกรรมความต้องการถือเงินโดยมีการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล (RATIONAL EXPECTATIONS AND THE DEMAND FOR MONEY) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.ชัยเดม สรรพศรี ; 134 หน้า ISBN 974-637-167-3.

ในการศึกษานี้ผู้เขียนถึงพฤติกรรมการคาดการณ์ที่มีต่อการถือเงินของหน่วยเศรษฐกิจในประเทศไทย และผลกระทบอันเนื่องมาจากการวิกฤตการณ์ที่คาดไม่ถึงที่มีต่อการปรับเปลี่ยนความต้องการถือเงิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายทางการเงินที่ควบคุมปริมาณเงินให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสมกับภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาในปริมาณเงินทั้งความหมายแคบและกว้าง ด้วยวิธี Nonlinear Least Square (NLS) พร้อมทั้งมีการทดสอบความมีเสถียรภาพของพฤติกรรมการถือเงินในช่วงเวลา ก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน

จากการศึกษาในปริมาณเงินความหมายแคบ (M_1) พบว่า ระดับราคาที่คาดการณ์ได้ และระดับรายได้ที่คาดการณ์ได้เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการถือเงินด้วยเหตุผลของการรักษาสำเนาข้อ อ.โดยที่หน่วยเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับราคานี้สามารถคาดการณ์ได้มากกว่ารายได้ที่คาดการณ์ได้ ส่วนในปริมาณเงินความหมายกว้าง (M_2) มีเพียงระดับราคาที่ไม่ได้คาดการณ์ที่เป็นปัจจัยให้การถือเงินเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเปรียบเทียบความต้องการถือเงินในชั้ง 2 ความหมาย อัตราเรื้อรังของการปรับตัวของปริมาณเงินในอดีตไปสู่ระดับต่อไปของ M_1 ซึ่งกว่าอัตราเรื้อรังของ M_2 ในขณะที่มีอัตราลดลงของ M_1 ถูกลงกว่า M_2 ซึ่งแสดงถึงหน่วยเศรษฐกิจมีความซ่อนโน้มในต่อการถือเงินเพื่อเก็บไว้มากกว่าการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย

สำหรับการทดสอบความมีเสถียรภาพของช่วงเวลา ก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงินสรุปว่า ปริมาณเงินในความหมายแคบไม่มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการถือเงินของหน่วยเศรษฐกิจตลอดช่วงระยะเวลา ก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน แต่ในปริมาณเงิน M_2 มีอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์เป็นปัจจัยที่ทำให้ระบบขาดเสถียรภาพ โดยมีสาเหตุมาจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนมากขึ้นของนักลงทุนจากต่างประเทศในช่วงหลังการผ่อนคลายทางการเงิน

จากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ที่มีอิทธิพลต่อการถือเงินนั้น มีส่วนสำคัญให้ผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องลดการแทรกแซงและการใช้นโยบายของรัฐที่มีผลกระทบต่อ ระดับราคา อัตราดอกเบี้ย และอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดทุน เนื่องจากว่าประสิทธิภาพของนโยบายการเงินนั้นอยู่กับพฤติกรรมความต้องการถือเงินของหน่วยเศรษฐกิจ

C860191 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: RATIONAL EXPECTATIONS / DEMAND FOR MONEY / UNANTICIPATED PRICE / ANTICIPATED PRICE / ANTICIPATED INCOME / MONETARY POLICY / FINANCIAL LIBERALIZATION / STABILITY TEST

MANOP KHARUPONGSE : RATIONAL EXPECTATIONS AND THE DEMAND FOR MONEY.
THESIS ADVISOR : LECTURER CHAYODOM SABHASRI, Ph.D. 134 pp. ISBN 974-637-167-3.

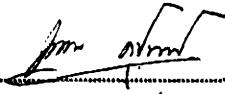
The objectives of this research are to explore the effects of rational expectations as well as economic shocks on the demand for money in Thailand. The study also aims to observe how a representative economic agent changes his behavior in holding money, and to suggest its policy implications for monetary authority on the monetary target in order to obtain a sustainable economic growth. This study uses the econometric technique of Non-linear Least Square (NLS) to analyze the behavior of two definitions of money supply holdings: broad and narrow monies, i.e. M1 and M2. The data set has its range from 1980:M1 to 1996:M12. Moreover, this study also uses the stability test on the demand for money functions before and after the financial liberalization.

Concerning M1, the findings have shown that anticipated prices and anticipated incomes significantly determine demand for money because of the transaction motive. The magnitude of the anticipated price is proved to be higher than the anticipated income in explaining the demand for M1. Unlike M1, the unanticipated price solely determines the demand for M2. Comparing M1 and M2, the speed adjustment from disequilibrium to equilibrium of the demand for M1 is slower than the demand for M2 whereas the discounted rate involving demand for M1 is higher than demand for M2. This implies that the economic agent is more sensitive to speculative motive than transaction motive.

Since March 1990, the monetary authority has implemented the financial liberalization plan. The study has shown that the economic behaviors explaining the demand for M1 remains unchanged regardless the implementation of financial liberalization. It can then be concluded that demand for M1 is statistically stable. On the contrary, the demand for M2 is not statistically stable due to the changes in the rate of return in the Thai stock market. Because foreign investors cause the fluctuation of capital inflows and outflows after the financial liberalization.

The suggestion from this study to the monetary authority is to reduce government intervention policies in particular those policies affecting prices, interest rates and rates of return in the capital market. However, the effectiveness of the monetary policy definitely depend on the behavior of the economic agent's demand for money.

ภาควิชา..... ECONOMICS

นายมีอชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา..... ECONOMICS

นายมีอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 1997

นายมีอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากคณาจารย์หลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.ชัยเดม สรรพศรี อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กุณาสละเวลาเพื่อให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนติดตามความคืบหน้าของการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศา พรัชัยวิเศษกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสตถินทร์ มัลลิกะมาส และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบในครั้งนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงอาจารย์กัญพิพา วิทิตวัฒนกุล ซึ่งกุณาช่วยตรวจทบทดย่อที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอขอบคุณความเอื้อเพื่อสนับสนุนข้อมูลของ เจ้าน้าที่หน่วยการเงิน หน่วยภาวะอุตสาหกรรม และหน่วยภาวะเศรษฐกิจทั่วไป ของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงเจ้าน้าที่ของคณะเศรษฐศาสตร์ ที่ได้อำนาจความสะดวกในทุกด้าน และเพื่อนๆ น้องๆ นิสิต ปริญญาโทคณะเศรษฐศาสตร์ ฯพอาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เคยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จด้วยดี

ท้ายสุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คุณย่า คุณอา และน้องชายคนเดียวของผู้เขียน ที่ได้ค่อยให้กำลังใจและกำลังทรัพย์ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบคุณ คุณนฤมล ดีสุวรรณ ที่เป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาของทำวิทยานิพนธ์ และหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์บ้างต่อผู้อ่าน โดยขอกราบขอบพระคุณประโยชน์ทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการศึกษานี้แด่คุณปู่ของผู้เขียนเอง ซึ่งท่านเสียชีวิตก่อนที่จะได้เห็นผู้เขียนสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ในส่วนของความผิดพลาดทั้งหมด ผู้เขียนขอน้อมรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

มานพ ครุพงศ์
มกราคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๕
กิตติกรรมประกาศ	๖
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญแผนภาพ	๙

บทที่

1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา	7
1.4 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา	7
1.5 คำจำกัดความ	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.7 วิธีการศึกษาและแบบจำลอง	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 วรรณกรรมเชิงทฤษฎี	11
2.2 วรรณกรรมเชิงประจักษ์	13
3 นโยบายเพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	31
3.1 ภาวะเศรษฐกิจมหภาค	32
3.2 นโยบายเพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	47
3.3 ปัจจัยที่ไม่ได้คาดการณ์ที่มีผลกระทบต่อกำลังดึงดูด	52
3.4 การดำเนินเป้าหมายนโยบายการเงินชั้นกลาง (Intermediate Target) ..	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 แบบจำลองของการศึกษา	66
4.1 แบบจำลองและโครงสร้างการศึกษา	66
4.2 สมมติฐานของการศึกษา	73
4.3 ขั้นตอนของการศึกษา	79
5 ผลและการวิเคราะห์	83
5.1 ผลความiyาวของความล่าช้าในแบบจำลองของสมการการคาดการณ์ ..	83
5.2 ผลการเปรียบเทียบค่าที่คาดการณ์ได้และค่าที่ไม่ได้คาดการณ์ของปัจจัยกำหนด ความต้องการถือเงิน	86
5.3 ผลและการวิเคราะห์แบบจำลองการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลของความ ต้องการถือเงินในความหมายแคบและกว้าง	96
6 สรุปและข้อเสนอแนะ	112
6.1 บทสรุป	112
6.2 นัยทางนโยบาย	115
6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะของการศึกษา	116
รายการอ้างอิง	117
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก	123
ภาคผนวก ข	129
ภาคผนวก ค	132
ประวัติผู้วิจัย	134

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงผลสรุปของผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลของความต้องการถือเงิน	29
ตารางที่ 3.1 แสดงเครื่องซีภาวะเศรษฐกิจโดยรวมที่สำคัญของประเทศไทย ...	33
ตารางที่ 3.2 แสดงมูลค่าและอัตราการเจริญเติบโตของการส่งออกและนำเข้าของประเทศไทย	34
ตารางที่ 3.3 แสดงสัดส่วนมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	35
ตารางที่ 3.4 แสดงอัตราผลตอบแทนของดัชนีราคาน้ำดื่มหลักทรัพย์	36
ตารางที่ 3.5 แสดงวิกฤตการณ์ (Shock) ที่ไม่ได้คาดการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยมีสาเหตุมาจากทางด้านนโยบายหรือสถานการณ์ที่ผ่านมา ...	39
ตารางที่ 3.6 แสดงวิกฤตการณ์ (Shock) ที่คาดการณ์ได้ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยมีสาเหตุมาจากทางด้านนโยบายหรือสถานการณ์ที่ผ่านมา ...	47
ตารางที่ 5.1 แสดงความยาวของความล่าช้าของตัวแปรอิบิยาดต่างๆ ในโครงสร้างสมการการคาดการณ์ของช่วงระยะเวลา ก่อนและหลังการเปิดเสร็จทางการเงิน	84
ตารางที่ 5.2 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ไม่ได้คาดการณ์ต่างๆ ในช่วงก่อนและหลังเปิดเสร็จทางการเงิน	95
ตารางที่ 5.3 แสดงอัตราเร็วของการปรับเปลี่ยนปริมาณความต้องการถือเงิน (λ) อัตราคิดลด (D) สัดส่วนและค่าถ่วงน้ำหนักโดยเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน (a, a_1, a_2)	97
ตารางที่ 5.4 แสดงผลการประมาณสมการการคาดการณ์ของความต้องการถือเงินในความหมายแคบและกว้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527:01-2539:12 (ค.ศ.1984:01-1995:12)	99
ตารางที่ ก. แสดงข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารายเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ.2523-2539 (ค.ศ.1980-1996)	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ข1. แสดงผลการประมาณการสมการความต้องการถือเงินในความหมายแคบ ในรูปแบบธรรมดาก็.....	129
ตารางที่ ข2. แสดงผลการประมาณการสมการความต้องการถือเงินในความหมายกว้าง ในรูปแบบธรรมดาก็.....	130
ตารางที่ ข3. แสดงความสัมพันธ์ของค่า Correlation Matrix	131
ตารางที่ ค1. แสดงผลการประมาณการความสัมพันธ์ค่าความผิดพลาดในอดีตของ ความต้องการถือเงินในความหมายแคบ (M1)	132
ตารางที่ ค2. แสดงความสัมพันธ์ของค่า Correlations Matrix ของปริมาณเงินความหมาย แคบ (M1) และกว้าง (M2)	133

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1.1 แสดงการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารพาณิชย์	2
แผนภาพที่ 1.2 แสดงอัตราส่วนของปริมาณเงินความหมายแคบและกว้างต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	4
แผนภาพที่ 1.3 แสดงอัตราส่วนของปริมาณเงินความหมายกว้างต่อปริมาณเงินความหมายแคบ	5
แผนภาพที่ 3.1 แสดงจุดเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ให้ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์ (SET Index) มีการเคลื่อนไหว	46
แผนภาพที่ 3.2 แสดงจุดเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ให้อัตราผลตอบแทนของดัชนีราคาน้ำมันตลาดหลักทรัพย์มีการเคลื่อนไหว	46
แผนภาพที่ 3.3 แสดงอัตราการขยายตัวของปริมาณเงินในความหมายแคบและกว้าง ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	53
แผนภาพที่ 3.4 แสดงดัชนีราคากัญชาบูรีในไม่ได้คาดการณ์ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	56
แผนภาพที่ 3.5 แสดงดัชนีการลงทุนภาคเอกชนที่ไม่ได้คาดการณ์ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	58
แผนภาพที่ 3.6 แสดงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารพาณิชย์ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	59
แผนภาพที่ 3.7 แสดงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนที่ไม่ได้คาดการณ์ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	60
แผนภาพที่ 3.8 แสดงอัตราผลตอบแทนของดัชนีราคาน้ำมันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ไม่ได้คาดการณ์ในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2539 (ค.ศ.1984-1996)	61
แผนภาพที่ 3.9 เป้าหมายขั้นกลางกรณีกำหนดให้ปริมาณเงินคงที่ (Money Supply Target)	63
แผนภาพที่ 3.10 เป้าหมายขั้นกลางกรณีกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยคงที่ (Interest Rate Target)	63
แผนภาพที่ 4.1 แสดงวิธีการพยากรณ์แบบ Rolling Estimation เพื่อหาค่าคาดการณ์	80

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพที่ 4.2 แสดงช่วงระยะเวลาต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาและทดสอบความมีเสถียรภาพ	81
แผนภาพที่ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบค่าจริง ค่าพยากรณ์ และค่าไม่ได้คาดการณ์ ของ ตัวแปรระดับราคา	87
แผนภาพที่ 5.2 แสดงการเปรียบเทียบค่าจริง ค่าพยากรณ์ และค่าไม่ได้คาดการณ์ ของ ตัวแปรระดับรายได้	88
แผนภาพที่ 5.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าจริง ค่าพยากรณ์ และค่าไม่ได้คาดการณ์ ของ ตัวแปรผลตอบแทนของการถือเงินในปริมาณเงินความหมายแคบ ..	89
แผนภาพที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบค่าจริง ค่าพยากรณ์ และค่าไม่ได้คาดการณ์ ของ ตัวแปรผลตอบแทนของการถือเงินในปริมาณเงินความหมายกว้าง ..	90
แผนภาพที่ 5.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าจริง ค่าพยากรณ์ และค่าไม่ได้คาดการณ์ ของ ตัวแปรอัตราผลตอบแทนของทุน	91
แผนภาพที่ 5.6 แสดงปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (VOLUME OF SECURITIES) ในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2538 (ค.ศ.1985-1995)	110

